

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Boligudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 14. september 2023
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Christine Berg
Sagsnr.: 2023-0032/46-0013
Dok.: 2946161

Besvarelse af spørgsmål nr. 102 (Alm. del) fra Folketingets Boligudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 102 (Alm. del), som Folketingets Boligudvalg har stillet til justitsministeren den 17. august 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Pernille Vermund (NB).

Peter Hummelgaard

/

Christian Fuglsang

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 102 (Alm. del) fra Folketingets Boligudvalg:

”Artiklen »Boligejere ramt af strikse instrukser: Vindmøller smadrer adgang til nye boliglån«, bragt i mediet Finans den 15. august 2023, afdækker, at realkreditinstitutter siger nej til belåning af huse, der ligger tæt på vindmøller og solceller. Vil ministeren redegøre for, om boligejere principielt kan være udsat for ekspropriation i Grundlovsmæssig, herunder EU-retlig, forstand i denne henseende? Vil ministeren i denne forbindelse inddrage eksempler fra retspraksis på tilsvarende sager og redegøre for forskellige synspunkter i litteraturen?”

Svar:

1. Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at der spørges til, om opstilling af vindmøller og solcelleanlæg kan udgøre ekspropriation efter grundlovens § 73 i forhold til personer, som ejer ejendom, herunder huse, i nærheden heraf.

2. Grundlovens § 73, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.”

Grundlovens § 73, stk. 1, yder beskyttelse i forbindelse med visse af statsmagtens indgreb i borgernes ejendomsret, jf. Jens Peter Christensen m.fl., Dansk statsret, 3. udgave (2020), s. 343. Sådanne indgreb kan tage forskellige former, men der forudsættes en offentlig indgriben (”tilpligtes at afstå”).

Det følger af grundlovens § 73, stk. 1, at to overordnede betingelser skal være opfyldt for, at der er tale om, at et indgreb udgør ekspropriation i grundlovens forstand. For det første skal indgrebet være rettet mod ”ejendom”, som er beskyttet efter grundlovens § 73. For det andet skal indgrebet være ekspropriativt (der skal være tale om ”afståelse”).

Det er almindeligt antaget, at ejendomsbegrebet skal forstås bredt, og at bestemmelsen ikke alene beskytter ejendomsret til fast ejendom eller bestemte fysiske genstande. Det omfatter alle rettigheder, der efter deres karakter skaber grundlaget for fysiske eller juridiske personers økonomiske eksistens og virke. Det omfatter således ikke blot den egentlige ejendomsret, men også f.eks. begrænsede rettigheder (herunder brugs- og panterrettigheder), fordringsrettigheder og næringsrettigheder.

Det er ikke i sig selv afgørende, om rettigheden er stiftet på privatretligt eller offentligretligt grundlag. En tilladelse, der er meddelt af en offentlig myndighed (f.eks. en tilladelse til at drive næringsvirksomhed), kan således også være beskyttet af grundloven.

For så vidt angår betingelsen om, at der skal være tale om et ekspropriativt indgreb (at der skal være tale om ”afståelse”), bemærkes det, at ikke ethvert indgreb i en rettighed, som er beskyttet af grundlovens § 73, har karakter af ekspropriation.

Det er således almindeligt antaget, at lovgivningsmagten – uden at der foreligger ekspropriation – kan regulere udøvelsen af de rettigheder, der er beskyttet af grundlovens § 73, idet lovgivningsmagten bl.a. kan opstille almindelige regler om begrænsning i borgernes handlefrihed og i deres råden over, hvad de ejer, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1973), side 405, og Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 454.

Det er i statsretlig litteratur og praksis almindeligt antaget, at spørgsmålet om, hvorvidt et indgreb har karakter af ekspropriation, må bero på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed, jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 665 ff., Max Sørensen, a.st., side 412, Peter Germer, Statsforfatningsret, 5. udgave (2012), side 291 f., og Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 459 ff.

Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, peger man navnlig på indgrebets formål, i hvilken grad indgrebet er generelt eller konkret (herunder om det rammer mange eller få personer), indgrebets intensitet, om indgrebet angår en fremtidig eller en aktuel rettighed, og om indgrebet går ud på at overføre rettigheden fra den hidtidige ejer til en ny eller på en tilintetgørelse af denne råden.

Som eksempler på mere sikre tilfælde af, hvornår der foreligger afståelse efter grundlovens § 73, kan nævnes en situation, hvor fast ejendom skal overføres til det offentlige til brug for anlæg af en ny vej eller et andet offentligt anlæg. Som anført af Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 455, er man her i den klassiske ekspropriationssituation.

Er der derimod blot tale om en begrænsning i rådigheden over et ejendoms-gode, taler det i retning af, at der ikke foreligger en afståelse, jf. bl.a. Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 456. Der kan i den forbindelse henvises til Højesterets dom af 28. februar 2006 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen, 2006, side 1539) i den såkaldte Pindstrup Mosebrug-sag. I sagen fandt Højesterets flertal, at et generelt forbud mod ændring af tilstanden af moser, der forhindrede en virksomhed i at udnytte sine indvindingsrettigheder i en specifik mose, ikke udgjorde en afståelse. Højesteret lagde bl.a. vægt på, at der var tale om en almindelig rådighedsbegrænsning, der rettede sig mod alle moser og mod alle producenter af spagnum, ligesom det ikke var godtgjort, at den pågældende virksomhed var blevet ramt særlig hårdt. Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 21. september 1998 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 1669) i den såkaldte Bræmme-sag, hvor Højesteret fandt, at indførelse af dyrkningsfrie bræmmer ved visse vandløb og søer ikke indebar en overførsel af en ejendomsret, men blot en begrænsning i bredejernes adgang til at udnytte de vandløbsnære arealer.

3. Justitsministeriet kan i øvrigt henvise til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets besvarelse af 26. juni 2023 af spørgsmål nr. 296 (Alm. del) fra Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget, hvor der er nærmere redegjort for reglerne for erstatning til naboer ved opsætning af VE-anlæg som vindmøller og solcelleanlæg.